EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2015.5.18.
COM(2015) 208 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

2014. évi kilencedik éves jelentés a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzését elősegítő pénzügyi támogatási keret létrehozásáról szóló, 2006. február 27-i 389/2006/EK tanácsi rendelet alapján nyújtott közösségi támogatások végrehajtásáról

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

2014. évi kilencedik éves jelentés a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzését elősegítő pénzügyi támogatási keret létrehozásáról szóló, 2006. február 27-i 389/2006/EK tanácsi rendelet alapján nyújtott közösségi támogatások végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS

A ciprusi török közösség számára nyújtott támogatás alapja a 389/2006/EK tanácsi rendelet[1] (a továbbiakban: támogatási rendelet), amely éves jelentéstételt ír elő a Tanács és az Európai Parlament felé. Ez a jelentés a 2014. évre vonatkozik.

2. A TÁMOGATÁS PROGRAMOZÁSA

2006 és 2014 vége között 370 millió EUR-t irányoztak elő a támogatási rendelet keretében végrehajtott műveletekre. A 2014-re vonatkozó éves program összege 32,96 millió EUR volt[2]. A 2014–2020 közötti többéves pénzügyi keret többéves távlatot ad a programnak azáltal, hogy most először biztosít stabilabb, éves szintű finanszírozást. A támogatási program azonban ideiglenes jellegű, célja Ciprus újraegyesítésének elősegítése, és a többéves pénzügyi keretről szóló 1311/2013/EU, Euratom tanácsi rendelet[3] felülvizsgálatot tesz lehetővé, amennyiben a többéves pénzügyi keret időtartama alatt bekövetkezik az újraegyesülés. A ciprusi görög és ciprusi török közösség vezetőinek 2014. februári együttes nyilatkozata alapján a Bizottság ígéretet tett arra, hogy további erőfeszítésekkel támogatja a ciprusi török közösséget az uniós vívmányok végrehajtásában.

3. VÉGREHAJTÁSI MECHANIZMUSOK

A programot a Ciprusi Köztársaság azon területein hajtják végre, amelyek nem állnak a Ciprusi Köztársaság kormányának tényleges ellenőrzése alatt és ahol a vívmányok alkalmazását a csatlakozási szerződés 10. jegyzőkönyve értelmében ideiglenesen felfüggesztették. A támogatás végrehajtása elsősorban az Európai Bizottság közvetlen irányítása alatt történik, néhány projektet azonban közvetett módon az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja (UNDP) és a British Council irányít.

A program megvalósítása során a Bizottság sajátos politikai, jogi és diplomáciai körülmények között dolgozik. A program végrehajtásához *ad hoc* megállapodásokra van szükség, miközben tiszteletben kell tartani a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elveit. Az EU által finanszírozott támogatási programok esetében rendes körülmények között a kedvezményezett kormánnyal kötött megállapodások határozzák meg a fejlesztési támogatás jogi keretét. A ciprusi török közösségnek nyújtott támogatás esetében nem lehetséges ilyen megállapodást kötni, és a Bizottság kénytelen a helyi szinten alkalmazandóként értelmezett szabályokra és feltételekre támaszkodni. Az ezzel járó kockázatok kezelése és csökkentése a Bizottság felelősségi körébe tartozik, és a Bizottság többek között a következő intézkedéseket fogadta el ennek érdekében: intenzív nyomon követés és segítségnyújtás a kedvezményezetteknek, felülvizsgált kifizetési feltételek, valamint a bankgaranciák felhasználására vonatkozó körültekintő megközelítés. A támogatás keretében jelentős

[1] HL L 65., 2006.3.7., 5. o.
[2] A Bizottság C(2014) 9366 határozata.
[3] HL L 347., 2013.12.2., 884. o.

összegű vissza nem térítendő támogatásokat folyósítanak, ehhez pedig erőforrás-igényes irányításra van szükség.

Az adott körülmények közötti sikeres és fenntartható végrehajtás biztosítása érdekében a ciprusi török közösség teljes körű szerepvállalására van szükség a vívmányok átvételét célzó erőfeszítésekben. Az újraegyesítés céljának eléréséhez továbbra is elengedhetetlen a ciprusi török és görög közösség közötti együttműködés.

A programcsoport a Nicosia északi részén található programtámogató irodát (EUPSO) használja. Emellett a Bizottság ciprusi képviselete is otthont ad találkozóknak, szemináriumoknak és sajtótájékoztatóknak, valamint a sziget egész területén tájékoztatást nyújt a ciprusi nyilvánosságnak a programról.

4. VÉGREHAJTÁS A VIZSGÁLT IDŐSZAKBAN

4.1. Általános áttekintés

A vezetők februári együttes nyilatkozata után újból megnyitott rendezési tárgyalások esetében előrelépést vártak. A Bizottság készen állt arra, hogy a programot az esetleges megállapodások ösztönzése és kidolgozása érdekében módosítsa. A vizsgált időszakban sajnos nem sikerült jelentős előrelépést elérni a rendezési tárgyalások során. A Bizottság továbbra is az újraegyesítés előmozdításának átfogó céljával folytatja a támogatási rendelet végrehajtását.

2014 fontos fejleményeket hozott, például Mia Milia/Haspolat térségében felavatták a két közösséget kiszolgáló új nicosiai szennyvízkezelő telepet. Az Európai Bizottság által indított három pályázati felhívás keretében több mint 50 támogatást ítéltek oda a magánszektor, a közösség és a civil társadalom fejlesztésére. Az ösztöndíjprogram, amelyet 2014-re kiszerveztek a British Councilhoz, 115 diákot támogatott.

A kulturális örökség védelmét támogató bizalomépítő intézkedések, valamint az eltűnt személyekkel foglalkozó bizottság is jobb eredményeket mutatott fel. Egy Brüsszelben tartott induló találkozóval és több ciprusi misszióval megkezdődött a vívmányok végrehajtására irányuló, a TAIEX által finanszírozott támogatások új ciklusa is 60 tagállami szakember bevonásával.

Az elmúlt két évhez hasonlóan ezúttal is jelentős erőfeszítéseket tettek a korábbi programok keretében finanszírozott tevékenységek befejezése érdekében, 2014-ben 225 szerződést zártak le. 2011 végén 533 szerződés várt lezárásra, 2014 végére azonban ez a szám 264-re csökkent. Ez a támogatási program végrehajtásának elején elosztott igen nagy összegekből eredő, nagyrészt befejezett munka mennyiségét, különösen a támogatások magas számát tükrözi. Így lehetséges volt a program ésszerűsítése, ami célirányosabb megközelítéshez vezetett kezelhetőbb mennyiségekkel.

A problémás esetek közé tartozott a Famagusta szennyvízhálózatának kiépítésére vonatkozó szerződés, amelyet a Bizottság 2013 decemberében mondott fel. A FIDIC szerződéses feltételek alapján folytatott vita sok időt emésztett fel, és 2014 végén a peren kívüli rendezés szakaszában volt. Ez az eset rávilágított arra, hogy a ciprusi török közösségnek milyen fontos szerepet kell játszania a projektek zökkenőmentes végrehajtásának elősegítésében, valamint a vitarendezésben.

Korábban korlátozták néhány helyileg kibocsátott bankgarancia beváltását. A ciprusi török közösség 2013-as intézkedéseit (a helyi jogi előírások módosítása és az EUPSO számára egyoldalúan különleges státusz biztosítása) a Bizottság elegendőnek

tartotta a szerződéssel kapcsolatos vitamechanizmus és a bankgaranciák védelmére. Ez pedig lehetővé tette a Bizottság számára, hogy jóváhagyja a kkv-támogatásokat, amelyek a bankgaranciák problémájának megoldásától függtek.

A támogatási rendelet keretében biztosított erőforrásokat támogató tevékenységekre is felhasználják, és 2014-ben új kétéves szerződést írtak alá, amely 2017 júliusáig kiterjesztette az irodai szolgáltatások nyújtását az EUPSO irodában.

4.2. Előrehaladás a célkitűzések terén

A támogatási program átfogó célja, hogy a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzése révén elősegítse Ciprus újraegyesítését, különös hangsúlyt fektetve a sziget gazdasági integrációjára, a két közösség közötti és az EU-val ápolt kapcsolatok javítására, valamint az uniós vívmányok alkalmazására való felkészülésre. A támogatási rendelet egyes célkitűzéseinek elérése érdekében 2014-ben az alábbi tevékenységeket végezték:

4.2.1. 1. célkitűzés: Az infrastruktúra fejlesztése és átalakítása

Sok késedelem után márciusban megtörtént a „új generációs hálózat” telekommunikációs berendezéseinek részleges és átmeneti jóváhagyása, és lezárult a hálózat átviteli részének áttelepítése. A ciprusi török közösségnek a szolgáltatásnyújtás és a hálózatműködtetés elválasztására vonatkozó tervét azonban még nem hajtották végre, és az ágazat teljes liberalizációja sem valósult meg.

Áprilisban felavatták Mia Milia/Haspolat térségében a két közösséget kiszolgáló új nicosiai *szennyvízkezelő* telepet. Ez a sziget legnagyobb szennyvízkezelő telepe, amely Nicosia mindkét közösségét kiszolgálja. Az építési munkálatokat az UNDP-n keresztül hajtották végre, a finanszírozást a Nicosiai Csatornázási Tanács és az EU biztosította. A cél az, hogy a kezelt vizet mindkét közösség újrahasznosítsa, az erre irányuló tervezés 2015-ben kezdődik majd, de a munkálatok programozása és kivitelezése előtt meg kell erősíteni a két közösség vízmegosztási megállapodásokkal kapcsolatos egyetértését.

Az EU emellett egyeztetéseket ösztönöz egy fontos *szennyvízgyűjtő csatorna* cseréjével kapcsolatban, amely csatornát hozzá fogják kapcsolni Mia Milia/Haspolat szennyvízkezelő telepéhez, és amely Nicosia mindkét közösségét ki fogja szolgálni. Ez az EU finanszírozásával valósul majd meg.

A Morphou/Güzelyurt *szennyvízkezelő* telepen tapasztalt korróziós és egyéb problémák megoldására irányuló, fennmaradó helyreállítási munkálatok többségét végrehajtották, a (végleges) energetikai tanúsítvány pedig 2015-re várható. E telep esetében kidolgoztak egy rendszert a víz mezőgazdasági újrahasznosítására, az erre vonatkozó pályázati eljárás 2015-ben fog lezajlani.

A Famagustában felépített új *szennyvíztisztító* telepet 2013-ban adták át, azonban a korróziós problémák miatt a 2015-ben is folytatódó hibabejelentési időszakban néhány alkotóelem esetében új bevonatra vagy cserére volt szükség.

Az érdekelt szereplőkkel részletes konzultációt folytattak annak érdekében, hogy kidolgozzák a ciprusi török közösség víz-, szennyvíz- és hulladékkezelési kapacitásának megerősítéséhez szükséges jelentős műszaki segítségnyújtást. Ezzel kapcsolatban 2015 elején várható a szerződéskötés.

A *szilárd hulladékot* illetően a Koutsoventis/Güngör hulladéklerakó kapacitásának egy új „cellával” való bővítésére van szükség, amint az a projekttervben is szerepelt. Ezt a 2014-es programozásban is előirányozták. Ebben az ágazatban összpontosított erőfeszítésekre van szükség az ellenőrizetlen hulladéklerakás csökkentése és – adott

esetben – megszüntetése érdekében. A szilárd hulladékra vonatkozó főtervnek az uniós joganyagban előírtak szerinti véglegesítéséhez és végrehajtásához 2015-től további segítség várható.

A *természetvédelmet illetően* szerződést kötöttek az UNDP-vel a négy különleges környezetvédelmi terület információs és igazgatási központjainak befejezéséről. A központok építését 2011-ben leállították a szerződés felmondása után. Azóta nem volt lehetőség a beavatkozásra, és a ciprusi török felek továbbra is haboznak a korábbi vállalkozóval fennálló lezáratlan jogvita miatt. Emellett a terveknek figyelembe kell venniük a környezetet, és egyetértésre kell jutni a ciprusi török felekkel a tervek részleteiről.

4.2.2. 2. célkitűzés: A társadalmi és gazdasági fejlődés ösztönzése

A *közösségfejlesztési támogatási projektekre* vonatkozó harmadik pályázati felhívás keretében (3 millió EUR értékben) hét támogatási szerződést írtak alá. A cél a természeti és szellemi kulturális örökség értékeinek gyarapítása, az alapvető közösségi szolgáltatások javítása és a vidéki térségek társadalmi kohéziójának és helyi irányításának megerősítése. A korábbi közösségfejlesztési programok keretében nyújtott 37 vissza nem térítendő támogatás közül 2014-ban tizenhármat zártak le, tizenkettő pedig továbbra is folyamatban van.

A *kkv-k versenyképességének* növelése érdekében 40 támogatást ítéltek oda a kkv-k korszerűsítésére, és egy 5 millió EUR-s felhívás vállalkozásalapításra vonatkozó komponenst is tartalmaz. Lezárult az élelmiszer-feldolgozás és az ökoturizmus piacának feltérképezése, amely során meghatározták a potenciális termékpiaci réseket.

Folyamatos műszaki támogatásban részesültek a *vidékfejlesztés* érintett szereplői a növényegészségügy, a növénytermesztés diverzifikálása és a biogazdálkodás terén, valamint segítséget kaptak a támogatás végrehajtásához. A földközi-tengeri térségben az olajbogyó-termésben a gyümölcslegyek által okozott károk enyhítése az egész sziget számára fontos, ezért a Bizottság ösztönözte a két közösség közötti párbeszédet a témában, és támogatta a két közösség részvételével megtartott első olajbogyó-fesztivált, habár a politikailag érzékeny témák korlátozták ennek eredményességét. 2014-ben új szerződést kötöttek az állati melléktermékek ártalmatlanítására szolgáló rendszerek kidolgozására. 2014-ben írták ki a pályázatokat az állatbetegségek felszámolásához nyújtott műszaki segítségnyújtásra. Az ezzel kapcsolatos szerződések megkötése 2015 első negyedévére várható.

Az *oktatási* ágazatban a 2013 végén iskoláknak odaítélt tíz támogatás végrehajtása folyamatban volt. Ezen a területen ez az ötödik program (0,7 millió EUR), amely ösztönzi a modern oktatási módszerek alkalmazását és a két közösség közös projektjeit. Ciprus északi részén korlátozott összegek állnak az iskolák rendelkezésére, és az uniós támogatások sok esetben létfontosságúak a fejlődéshez.

A *szakképzésre és a munkaerőpiacra* irányuló VETLAM projekt 2012-es befejezése, illetve az ágazati tevékenységek értékelése után ajánlattételi eljárást indítottak a VETLAM II folytatólagos projektre, amely a szakképzési rendszerek, az egész életen át tartó tanulás és az aktív munkaerő-piaci intézkedések kidolgozását és terjesztését célozza.

2014-ben lezárult a helyi infrastruktúra javításának 2. fázisa elnevezésű program (9,8 millió EUR), amelyet az UNDP hajtott végre. A hétéves program több részből állt, magában foglalta például a Limnitis/Yeşilırmak hetedik határátkelőhely

megnyitására irányuló munkát, a Ledra/Lokmaci határátkelőhelynél lévő épületek biztonságára irányuló intézkedéseket, Nicosiában az azbeszt vízvezetékek cseréjét, kulturális rendezvényeket, valamint Karpasia/Karpaz városában a környezettudatosságot növelő tevékenységekhez nyújtott kisebb támogatásokat.

2008 óta létezik egy projektirányítási egység, ennek feladata, hogy segítséget nyújtson a támogatások kedvezményezettjeinek és növelje a végrehajtás hatékonyságát és szabályosságát, például ellenőrizze az esetlegesen nem elszámolható költségeket. A szerződés decemberben zárult le, az új projektirányítási egység tekintetében 2014 végén kötöttek szerződést.

A gazdasági fejlődést a Világbank egy vagyonkezelői alap segítségével követte nyomon, emellett szakértői jelentések készültek. Ez a tevékenység 2014 végén a lezárásához közeledett. Ez a munka különösen a támogatási rendelet keretében a gazdasági fejlődés ösztönzésére adott felhatalmazás tekintetében fontos. Jelenleg előkészítés alatt áll a Világbankkal kötendő új szerződés.

4.2.3. 3. célkitűzés: A megbékélés, a bizalomépítő intézkedések és a civil társadalomnak nyújtott támogatás megerősítése

Az *eltűnt személyekkel foglalkozó bizottság*, amelyet az UNDP-vel kötött együttműködési megállapodás keretében támogatnak, 157 eltűnt személyt azonosított, ezzel eddigi legeredményesebb évét zárta. Az összesen 2001 eltűnt személyből 948-at kihantoltak, 564 személy holttestét pedig genetikai azonosítás után visszajuttatták családjukhoz. A terepmunka egyre nehezebbé válik, mivel az új információforrások egyre fogynak, és a potenciálisan még fennmaradó sírokhoz egyre nehezebb hozzáférni. 2014 során a feltárt területek csupán 17 %-a esetében találtak maradványokat, habár 2014-ben újabb terület vált hozzáférhetővé, amely korábban a török katonai jelenlét miatt nem volt megközelíthető. Júliusban a két ciprusi vezető meglátogatta az antropológiai laboratóriumot, és együtt felkérték a szemtanúkat, hogy adják át a birtokukban lévő információkat. A kommunikáció az eltűnt személyekkel foglalkozó bizottság munkájának fontos része, és a támogatási rendelet értelmében nyújtott segítség révén a két közösség által összeállított tudóscsoportok kemény munkáját bemutató kiállítás – amelyet áprilisban tartanak Nicosiában – Ciprus más részeire és azokon túlra is eljuthat. Az eltűnt személyekkel foglalkozó bizottság teljes finanszírozásának körülbelül 70 %-át a támogatási rendelet alapján kapja. Decemberben aláírtak egy új, 2,6 millió EUR értékű hatáskör-átruházási megállapodást az UNDP-vel.

A *kulturális örökség védelmében* folytatott munka, amely segíti a két közösség által létrehozott, kulturális örökséggel foglalkozó technikai bizottságot, továbbra is jól haladt: befejeződött a famagustai Mustafa Pasha mecset (korábbi nevén Stavros templom), a Paphos hamám (középkori török fürdő) és Syrianochori/Yayla településen az Agios Nicolaos templom építése. Befejeződött a Deneia/Denya mecseten végzett munkálatok második szakasza. E projekt hatása nagyon fontos a két közösség közötti bizalom kiépítése szempontjából. Júliusban 1,3 millió EUR összegű kiegészítő támogatást irányoztak elő a fallal körülvett Famagustában található egyéb műemlékekre, pl. a fal Othello-torony és a lőszerraktár tornya közötti részének felújítására, a látogatók sánckapuhoz való hozzáférésének első fázisára, és a Martinengo-bástyán végzendő megőrzési munkára. Sok esetben fontos a mielőbbi beavatkozás a további állagromlás megelőzése érdekében. Decemberben aláírtak egy új, 1,4 millió EUR értékű hatáskör-átruházási megállapodást (a program 3. szakasza) az UNDP-vel, ezzel a kulturális örökség védelmére eddig nyújtott uniós támogatás elérte a 6,7 millió EUR-t.

A „*Ciprusi civil társadalom lendületben*” elnevezésű program alá tartozó negyedik pályázati eljárás keretében 2014-ben tíz új támogatást (2,5 millió EUR) ítéltek oda a ciprusi török civil társadalom megerősítése, valamint a megbékélés és a bizalomépítés érdekében. Ösztönözték a környezetvédelemben és az emberi jogok védelmében történő szerepvállalást, valamint a kultúrában és sportban való részvételt. Kiírták a pályázatokat a civil társadalomnak nyújtott technikai segítségnyújtás kiegészítő támogatására.

4.2.4. 4. célkitűzés: A ciprusi török közösség közelítése az EU-hoz

A 2014–15-ös tanév volt az első, amelyre kiterjedt a British Councillal 2013-ban azon *ösztöndíjprogram* irányítására kötött kétéves hatáskör-átruházási megállapodás hatálya, amely program lehetővé teszi a ciprusi török diákok, kutatók és szakemberek számára, hogy az EU-ban tanuljanak. A kiszervezett tevékenység első évében felmerült néhány végrehajtással kapcsolatos nehézség. A program keretében azonban 2014-ben 115 támogatást ítéltek oda. Jelentős figyelmet fordítottak arra, hogy a diákokat tájékoztassák az Egyesült Királyságon kívül fennálló lehetőségekről, ezáltal lehetővé téve a ciprusi török közösség számára más európai kultúrák megismerését is. A Bizottság a 2013–14-es iskolaévre vonatkozó korábbi pályázati eljárás keretében további 20 támogatást ítélt oda közvetlenül.

2013-ban lezárult az első *Infopoint* projekt, amely célja a nyilvánosság tájékoztatása a támogatási programról és az európai uniós szakpolitikákról, valamint az EU-val kapcsolatos ismeretek bővítése volt szemináriumok, műhelytalálkozók és népszerűsítő rendezvények segítségével. Ugyanezzel a megbízatással decemberben kötöttek egy új Infopoint szolgáltatási szerződést.

4.2.5. 5. és 6. célkitűzés: A ciprusi török közösség felkészítése az uniós vívmányok bevezetésére és végrehajtására

A Bizottság technikai segítségnyújtás és információcsere (TAIEX) eszköze segíti a ciprusi török közösséget az uniós vívmányoknak a ciprusi probléma rendezését követő végrehajtására való felkészülésben. 2014-ben a segítségnyújtás a vívmányok 16 fő területére vagy „szektorára” összpontosult: 2014-ben új tagállami szakembereket választottak ki, de a kiválasztási eljárás kedvezményezettek általi elfogadásával kapcsolatos késedelmek miatt a 2014-ben végrehajtott intézkedések száma (221) alacsonyabb volt a korábbi évek adataihoz képest. A TAIEX intézkedései közé képzések, műhelytalálkozók és tanulmányutak tartoztak, valamint jogi tanácsadást biztosítottak.

A ciprusi török közösség felkészülése a vívmányok jövőbeni végrehajtására továbbra is korlátozott maradt, amelyet hátráltat a vívmányok átvételét célzó jogszabályok alacsony száma, a korlátozott jogalkotási kapacitás és a hiányos végrehajtás. 2014-ben azonban fontos jogszabályokat fogadtak el az élelmiszerekkel és takarmányokkal, valamint a termékbiztonsággal kapcsolatban, és az év későbbi szakaszában folytatódott és felgyorsult a jogalkotási munka.

Folytatódott a zöld vonalon keresztül bonyolított kereskedelem támogatása (866/2004/EK rendelet). Az uniós tagállamok szakértői rendszeres növény-egészségügyi vizsgálatoknak vetették alá a burgonyát és a citrustermékeket. Emellett független szakértők összeállították az olyan hajók naprakész jegyzékét, amelyek fogásai alkalmasak a zöld vonalon keresztül bonyolított kereskedelemre.

4.3. Pénzügyi végrehajtás (szerződések és kifizetések)

4.3.1. Szerződéskötés

2014-ben a kötelezettségvállalások összértéke 26,5 millió EUR volt. Több beszerzési eljárás, különösen a technikai segítségnyújtás esetében 2015 elején fog lezárulni. Az elmúlt három évre jellemző jelentős szerződéslezárási erőfeszítések, a program ésszerűsítése és az intézkedések kiszervezése nyomán a kötelezettségvállalások aránya várhatóan tovább nő majd 2015-ben, és megközelíti az éves programokra előirányzott összeget.

4.3.2. Kifizetések

2014-ben a kifizetések összértéke 21 millió EUR volt. A kifizetések a kötelezettségvállalások növekedését követve várhatóan szintén növekedni fognak.

4.4. Nyomon követés

A Bizottság a projektek zömének végrehajtásáért közvetlenül felelős (közvetlen irányítás). A bizottsági munkatársak magas szintű felügyeletet gyakorolnak: szúrópróbaszerű látogatásokat tesznek, helyszíni megbeszéléseket tartanak és irányítóbizottságokat hoznak létre. Külön kijelölt programirányítási egység követi nyomon a közösségfejlesztéshez, a kkv-knek és a vidéki vállalkozásoknak nyújtott vissza nem térítendő támogatások végrehajtását, amely egység feladata a kedvezményezetteknek való segítségnyújtás is. A TAIEX logisztikai műveleteit a TAIEX online igazgatási rendszere segítségével követik nyomon.

4.5. Audit és ellenőrzések

A támogatási program keretében finanszírozott közbeszerzési akták közül (szolgáltatások, építési munkák és áruk vonatkozásában) több esetben utólagos auditot is végeztek. A zárójelentés tervezetét 2014 végén tették közzé. Nem számoltak be számottevő hibákról és nincsenek végrehajtásra váró intézkedések.

A belső ellenőrzési részleg 2013-ban elvégezte a közös irányítás auditját a Bővítési Főigazgatóság belső kontrollrendszereinek értékelése céljából. Az audit a támogatási program keretében finanszírozott projektekre is kiterjedt. Az operatív ellenőrzésekre, kockázatértékelésre és nyomon követésre vonatkozó javaslatokat végrehajtották.

4.6. Értékelés

A TAIEX eszköz értékelése 2014-ben lezárult, amely alapján ajánlásokat tettek a prioritások meghatározása, a minőségellenőrzés, a mérföldkövek részletes meghatározása és a felvevőképesség tiszteletben tartása terén. Az előző két évben, 2012–13-ban átfogó értékelést végeztek az ágazat és a program szintjén, és már meg is tették, illetve beépítették a programozásba az alábbi intézkedéseket: folyamatban van a program egészére vonatkozó mutatók értékelése és frissítése; a tanácsadók 2015-ben megkezdik a munkát a víz- és szilárdhulladék-kezelési ágazat kapacitásával, valamint a civil szervezetek megerősítésével kapcsolatban; a TAIEX támogatását új, projektekkel kapcsolatos cselekvési tervekkel és új szakértőkkel erősítették meg.

2014-ben az Equipo Argentino de Antropologia Forense (EAAF), amelyet az eltűnt személyekkel foglalkozó bizottság kért fel rendszeres teljesítményértékelések elvégzésére, javaslatokat tett az eltűnt személyekkel foglalkozó bizottság műveleti hatékonyságának javítására.

4.7. Tájékoztatás, nyilvánosság és népszerűsítés

2014-ben 53 népszerűsítő tevékenység valósult meg, ilyen volt például Mia Milia/Haspolat térségében a két közösséget kiszolgáló új nicosiai szennyvízkezelő telep felavatása, Syrianochori/Siryanohoro/Yayla városában az Agios Nicolaos templom és a Deneia/Denya mecset felújításának lezárására rendezett ünnepség, és az eltűnt személyek családjai számára rendezett, „Eltűnt hozzátartozóinkat keressük" című rendezvény, az eltűnt személyekkel foglalkozó bizottság munkájának megismertetése érdekében.

Nicosia északi részén szerveztek egy „Európa-nap" fesztivált a Bizottság nicosiai képviseletével együttműködésben. A képviselet több sajtóközleményt is kiadott török, görög és angol nyelven a programmal kapcsolatos intézkedésekről.

4.8. Konzultációk a Ciprusi Köztársaság kormányával

Rendszeres találkozókra került sor a Ciprusi Köztársaság kormányának képviselőivel, különösen a Bizottság magas rangú tisztviselőinek ciprusi látogatása alkalmával. A Bizottság továbbra is számít a kormány együttműködésére az ingatlanok tulajdonjogának ellenőrzése terén, és rendszeres találkozókat tartanak a brüsszeli állandó képviseleten is.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

A Bizottság továbbra is támogatást nyújt a rendelet fő célkitűzésének megvalósításához, azaz, hogy *a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzésével elősegítse Ciprus újraegyesítését*, de a rendezés eléréséhez politikai párbeszédre is szükség van, amelyet a Bizottság ösztönöz és támogat. 2014-ben nem történt jelentős áttörés ebben a folyamatban, de a Bizottság készen áll arra, hogy az új fejleményekre építsen, amint azok bekövetkeznek és mindkét közösség elfogadja őket. A támogatási rendeletben adott felhatalmazás érvényes marad, és a Bizottság folytatja az abban meghatározott célkitűzések eléréséhez szükséges munkáját. A támogatás jelentős része hozzájárul a gazdasági fejlődéshez, közvetlenül a magánszektornak nyújtott támogatások, vagy pedig közvetetten az infrastruktúra, a távközlés, a termékminőség, a humánerőforrás fejlesztése révén, illetve a legfontosabb feladat, a vívmányok bevezetésének előkészítése által.

A helyben felmerülő operatív problémák súlyosak lehetnek néhány területen, ami a kedvezményezettek szűkös kapacitásaira és a helyi erőforrások hiányára vezethető vissza – ezek korlátozzák a ciprusi török közösség szerepvállalását. A Bizottság azonban ezeken a területeken sem hagyhat fel a munkával, hiszen számos ilyen terület a vívmányok alappillére és az uniós polgárok gazdasági és társadalmi jóléte szempontjából is kulcsfontosságú.

Az infrastrukturális befektetésekre általában jellemző, hogy a szerződések kezelése nehéz feladat, az átadás, az üzemeltetés, a karbantartás és a fenntarthatóság problémás, és sokszor szükség van átadást követő támogatásra is. Az infrastruktúrafejlesztés ugyanakkor kiemelt helyen szerepel a támogatási rendeletben, és jelenleg is folyik számos projekt előkészítése, különösen a környezettel kapcsolatban.

2009-ben kezdődött meg a támogatási rendelet keretében a projektek nagy léptékű helyszíni végrehajtása, az azóta eltelt öt év számos tanulsággal szolgált a Bizottság és a kedvezményezettek számára egyaránt. A támogatási rendelet széles körű célkitűzései ellenére a Bizottság következetes megközelítése és főbb témákra való összpontosítása kézzelfogható eredményekhez vezetett. Több program, például a

bizalomépítő intézkedések és a támogatási programok, ideértve a magánszférában működő szereplőknek, iskoláknak és közösségeknek nyújtott támogatásokat is, elismerést kaptak és jelentős hatást értek el. Különösen az ösztöndíjprogram részesült jó fogadtatásban, és ismertsége is magas szintet ért el.

A ciprusi török közösség EU iránti bizalma és pozitív véleménye az *Eurobarométer* felmérései alapján[4] uniós összevetésben is magas, de az EU népszerűségének fenntartása és a ciprusi török közösséggel uniós polgárokként folytatott kommunikáció fontos hajtóereje az egész rendezési folyamatnak.

[4] http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_arch_en.htm